

ייצג פון פריי

תולדות עיונים הערות

התחזקות התעוררות מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י
ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת חקת
שנת תשע"ה

במכתב רמ"ג ות"ל בשבת העבר היו אצלי ד' אורחים כשרים, וכן רואים במכתב רמ"ז ורמ"ח שבאו אנ"ש על שבת להסתופף בצל מוהרנ"ת בנעמרוב. ור' ליפא הנ"ל אפשר שהוא ר' ליפא מנעמרוב תלמידו של רביזיל. וגם עתה חלילה שיבא אדם לביתי על שבת קודש כי אם בימי החול, כי מתפארים שימסרו ח"ו, השם יתברך ירחם ויתקן הכל מהרה, וקויתי לה' שהכל יתהפך לטובה בקרוב. אך בימים הללו שעברו היה לי פחדים גדולים. וגם לא הייתי בקו הבריאה מהחולאת שלי רח"ל, ומגודל הצער שהיה לי ממכתביך בענין בניך שיחי, מלבד דחקות הפרנסה, הצער ועוצם הרחמנות על ר' עקיבא זאב הנ"ל שהוא מגורש גדול ואין לו מקום לברוח, כי אביו בכעס גדול עליו, ומי יודע אם הוא חזק עדיין כראוי לברוח רק להשם יתברך.

[ר' עקיבא זאב הנזכר לכאורה הכונה להרה"ח ר' עקיבא זאב הנקרא ר' עקיבא ועלוועל, דר בנעמרוב, היה למדן גדול ומפולג, והרה"ח ר' אברהם בן ר' נחמן שמע ממנו מעוצם ההתעוררות שראה אצל מוהרנ"ת בערב י"כ האחרון של חיי מוהרנ"ת כמ"ש בהקדמת הימי התלאות ובדף א' וב', ובשיק ח"ב סי' תרס"ד, וכנראה שזכה להחזיק מעמד גם בעצם המחלוקת ולא התרחק עצמו ממוהרנ"ת.]

ועל כל זה השם יתברך בעזרי, ונתן כח ברזל ליעף כמוני גם בימים הללו לברוח גם עתה להשם יתברך, ובחסדו הגדול הצילני עד הנה. ולחסדו אני מקוה עדיין שיצילני תמיד מפחדים וסכנות ומכל מיני פגעים, וישיבני לביתי לברסלב לשלום מהרה, למענו ולמען צדיקי האמת, (תהלים קטו, א) לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד וכו' [ע"ע מכתב קצ"ז].

וגם עתה תהלה לאל אני בשמחה קצת על כל החסד אשר עשה עמי ועמנו, ברוך ה' שלא נתנני טרף לשניהם, ואשר עתיד לעשות עמי ועם כולכם. רק חזקו ואמצו ואל תשכחו כל אשר נעשה עמנו בכל יום, ובכל שבוע, ובכל שנה, בכלל, ובפרטיות מה שנעשה עם כל אחד ואחד, בכל יום עומדים עלינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם

והנה ביום ה' הנ"ל ראיתי במדרש רבה (במדבר פ"ו סי' ר) על פסוק (דברים ג, כח) וצו את יהושע וחזקיהו ואמצהו: וז"ל, לפי דרכינו למדנו שאין מחזיקין אלא למחזיקין ואין מזרזין אלא למזרזין. ויש לי בזה הרבה לדבר בעזרת השם יתברך, והוא שייך קצת למה שדברנו בשבועות העבר מגודל ההתחזקות, שאסור להיות עצל ורפה ידים רק להתחזק וכו', שעל ידי זה זוכין להמשיך פרנסה, ולקבל הארת הרצון בשעת האכילה. אך במדרש הנ"ל מבואר שאין מחזיקין אלא למחזיקים. וזה כלול בדברינו הנ"ל שאף על פי שהשם יתברך בחסדו הגדול מחזק אותנו הרבה על ידי הצדיק האמת בהתחזקות נפלא בלי שיעור, ומראה לנו ומרמז לנו בכל פעם ברמזיו הקדושים, כי עדיין ה' אתנו ועמנו וכו', ולא נירא ולא נחת ולא נפחד כלל, כי ה' אתנו אל תיראום. אף על פי כן אי אפשר לקבל כל ההתחזקות הזה כי אם מי שהוא חזק בעצמו, דהיינו שמתגבר לבלי להיות עצל ורפה ידים שקורין שלימזלניק וכו', והוא דברי המדרש הנ"ל אין מחזיקין אלא למחזיקין וכו'.

[בליקוטי הלכות הל' פדיון בכור ה"ה אות ל"ג כתב מוהרנ"ת בענין זה קצת, וההלכה הנ"ל בנוי על ליקוטי ח"ב

אף על פי כן תאמר לו שאני מוחל לו הכל, כי כל קפידתי הוא רק על טובתו שהפסיד, והעבר אין. עתה יראה להתחכם יותר אם חפץ באמת, כי אני אוהבו גם עתה ככתחלה, ומה שאוכל לעשות לטובתו בגשמיות ורוחניות לא אמנע הטוב בעזרת השם, והוא יבחר לעצמו, והטוב בעיני ה' יעשה, ואין להאריך בזה, אך מאהבתו ומאהבת אבותיו אוהבינו באמת. כתבתי כל זה לטובתו האמיתית ודי למבין. ואתה ורעך אנ"ש, תבינו איך לדבר עמו לקרב ולא לרחק ח"ו.

והנה על אודותך אין לנו כי אם לשפוך שיחינו לפני ה', שישלח רפואה שלימה מן השמים לבנך ולבתך שיחי' [עיין מכתב רמ"ב. ר' יצחק הו"ל כמה בנות עיין לקמן במכתבי ר' יצחק בן מוהרנ"ת סי' ט' וי"ג מכתבים לחתנו ר' יעקב יחיאל מיכל, ועיין ששי"ק ח"ג סי' תכ"ב]. וישייבם לאיתנם בשלימות מהרה, ויצילים מעתה מכל מיני מחלה וכאב ומיחוש, ותזכו לגדלם לתורה ולחופה ולמעשים טובים לאורך ימים ושנים אכ"ר.

ולחזקך ולאמצך שלא ירפו ידיך מכל מה שעובר עליך. כבר דברנו בזה הרבה הרבה. והקדמתי להודיעכם, שבהכרח שיעבור על האדם הרבה מיני פחדים ויסורים ח"ו, כי אדם לעמל יולד וכו' (איוב ה, ז). ואין מנוס כי אם להשם יתברך ולהתורה ותפלה. והכל בכח הצדיק האמתי וכו'.

והנה אוהבי בני ואחיי וחברי, מן הסתם שמעתם קצת מגודל הרעש עלינו שנתהוה פה אחר נסיעתכם, ואספר לכם קצת, בהיותכם פה שמעתם קצת מענין ר' עקיבא וואלף מהייסין שהוא חתן ר' ליפא מפה, נעשה רעש עליו בהייסין קצת כידוע לר' נחמן [מטולשין], ואחר נסיעתם מפה נשמע מאיזה אגרת שמצאו ממנו, ועשו הרבה עלילות שקרים עליו עד שבעת תפלת מנחה ומעריב של יום ד' אור ליום ה' נודע בביהמ"ד דפה מענין השקרים של האגרת הנ"ל שהם תופסים אותו לאמת, ונעשה רעש גדול, והבנתי תיכף שיצמח מזה מחלוקת, והיה לי פחד ויסורים גדולים, וכן הוה שבבקר יום ה' נפלו עליו בני הנעורים כידוע לכם וביזו אותו ורצו להכותו, אך איזה חשובים שנגע יראת ה' בלבם הצילו אותו, וא"א לבאר לכם מה שעבר בזה עד שהוכרח לנסוע מפה תיכף ביום ה' הנ"ל, ועלי נפל פחד גדול, ואח"כ נעשה רעש על ר' ליפא על שהכה את הנער המכה את חתנו, כלל הדבר שיש לי פחד וצער גדול מזה, והוכרחתי תיכף לגרש מביתי את ב' אנשים שהיו בביתי ר' נחמן מברסלב [כנראה מאנ"ש תלמידי מוהרנ"ת ור"א (הכוונה יכול להיות לר' אבאלע. ר' אברהם בערניו. ר' אהרן מליפאויץ. או אפשר הכונה לר' אברהם יצחק (כי בכל הדפוסים כי ראי', אמנם בכת"י כתב ר"א) מתלמידי מוהרנ"ת שבאו להסתופף בצלו, דר בעיר אומאן, והמתנגדים צערו אותו עיין מכתב ק"פ. כי המתנגדים ברצונם לסתום פי מוהרנ"ת לגמרי שלא יוכל להשפיע לאנ"ש, לכן בכל עת שראו שאיזה מאנ"ש מתקבצים אצל מוהרנ"ת לשמוע ממנו דברי אלהים חיים, אימו על אנ"ש, וכן מסרו אותם להמשלה, עיין מכתב רכ"ט ומכתב רל"ב. ואף שמוהרנ"ת הוהיר את אנ"ש שלא יבואו לשבות אצלו מחמת חמת המציק. כנראה שאנ"ש מרוב התשוה לשמוע ממוהרנ"ת לא הסתכלו על שום מניעה ועיכבו ובאו על שבת קודש למוהרנ"ת כמ"ש

יפה זה כמה וכמה, מעודו עד היום הזה, ואף על פי כן מחזק עצמו על ידי הרמזים כי מלא כל הארץ כבודו, ועדיין ה' אצלו וכו', ושאר מיני התחזקות בכמה מיני מטעמים המשיבין את הנפש בשבעה מיני טעם.

ונפש רעבה וצמאה יגיעה ועיפה מאד, ימלא טוב על ידי רמזיו הנפלאים והנוראים, האמתיים והחזקים, עד אשר בחסדו הוא משיה אלמים, וממש שם פה לאלם, ובורא ניב שפתים, עד שיכולין לפתוח פיו לדבר בפה מלא כל הצטרכותו, ולפרש שיחתו לפניו ית'. וכל מה שמחזק עצמו יותר, מחזקו השם יתברך בכפלי כפליים, כי מדה טובה מרובה, וכן חוזר חלילה לטוב, עד שזוכין להתקרב אליו ית'. אבל אף על פי כן בכל יום, ולפעמים כמה פעמים ביום אחד צריכין להתחזק מחדש, ולזכור הרשימות מכל ההתחזקות הנ"ל, וה' יושיעו בכל פעם, רק חזק ואמץ.

ואי אפשר לבאר כל זה בפירושו, רק החפץ באמת יבין מאליו רמזים טובים הרבה, מכל זה, עד שיזכה לבלי להיות שלימולניק ח"ו, רק להיות איש חיל ומורו, וחזק ואמץ בדעתו שיהיה לו חלק בהמשלה דקדושה, עד שימשך פרנסה ועשירות, עד שיזכה להארת הרצון בשעת האכילה, שהוא קיום השארת הדעת (ליקוי ח"ב סי' ז'), כאשר דברנו בעזרת השם יתברך בזה.

דברי אביכם ואוהבכם באמת לנצח

נתן מברסלב

ושלום רב לכל אנ"ש באהבה רבה. לכולכם נאמרו דברים האלה, חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור הגדול שמו וכו'. כי השם יתברך יודע עוצם אהבתו את כל אחד מישראל, אפילו הקטן והגרוע והפחות, ומה נעשה שיש מחרחרי ריב בחנם, תאלמנה שפתי שקר וכו', מה רב טובך אשר צפנת וכו' (תהלים לא טו), מה דייקא בחינת הארת הרצון וכו' (ליקוי ח"ב סי' ז'), אשרי אזנים ששמעו כל זה, אשרי עינים הרואים את כל זה על כל פנים בספריו הק' בעין אמת, בודאי יבינו האמת לאמתו, שפת אמת תכון לעד וכו'.

אחר כותבי מכתבי זה, בא לביתי ר' יעקב חתן הבעל מגיה (אפשר שר' יעקב בעל מגיה תלמיד רבינו'ל הו"ל חתן בשם ר' יעקב), והביא מכתבו עוד הפעם. ומסתם היה לי צער ממכתבו, בפרט מה שזוגתו רוצה לעסוק בשטותים הבל אין בה מועיל (עיין לעיל מכתב רל"ט ואל תשמע לקול צעקת אשתך, ובהתחלת מכתב זה ששני בניו של ר' יצחק לא היו בקו הבריאה, וכנראה שפניו זה רצה וזגתו של ר' יצחק לעסוק בעניני רפואות), וכבר הקדמתי להשיבך על הכל. וגם זה צריכין לסבול, בלבול דעת ההמון והנשים שרוצים לעסוק בשטותים ברפואות ולחשים של הבל. והכל לטובה, כי גם זה מכפר עון, כי אין שום צער נאבד, והכל נחשב לכפרת עון.

על כן אהובי בני שיחי, אם אמנם צערך גדול ואני מצטער הרבה מיסוריך, השם יתברך ירחם. עם כל זה אתה מחמיר ביותר, ואתה מגדיל הצער יותר מדאי. וכל דברינו הם למעט ולהקטין הצער והצרה, ולמצוא הרחבה בתוך הצרה עצמה, כמו שאמר (ליקוי ח"א סי' קצ"ה) על פסוק (תהלים ד, ב) בצר הרחבת לי. ואתה דרכך בכל פעם להגדיל כל מיני צער יותר מדאי, בפרט שכבר אתה רואה במעט ימך שעברו עליך, שאי אפשר להמלט מיסורים כמעט בכל יום, וכמו שאמר רבינו ז"ל בפירוש (ליקוי ח"ב סי' ע"ח) "דע שבכל יום צריך שיעבור איזה צער על כל אחד מישראל וכו'". וגם מאחרים אתה רואה גודל הפגעים ומיני צער ודאגות ויסורים שעוברים על כל אחד, על כן אין להגדיל הצער יותר מדאי, רק אדרבא להתגבר למצוא הרחבה בתוך הצרה עצמה רח"ל, ועל ידי זה דייקא להודות לה' על העבר ולצעוק להבא, שיצילך השם יתברך ברחמי מכל מיני צער, ויוציאך מצרה לרוחה גמורה, וישלח רפואה שלימה לבנך ובתך מהרה, אכ"י."

ואודות הרעש דפה (שהשנאים מסרו את אלו שבא להתסופף בצל מוהר"ג כמ"ש בהתחלת מכתב זה) כבר הודעתך קצת. ומה שנעשה בפרטיות אי אפשר לבאר, תהלה לאל נמצאים רבים שמחזיקים אתנו, והם הרוב גם בגשמיות (עיין מכתב) מלבד רבים אשר אתנו וכו' (מ"ב ג, טו) ברוחניות, אך עזות וחוצפא מלכותא

סי' ז', ובשביל שמוהר"ג עסק בתורה הזה בזמן שכתב מכתבים הללו וכמ"ש בסוף המכתב, ובמכתב רמ"ג עיי"ש, וכן מוזכר במכתב רמ"א אל הידים שהם הרמזים המבואר שם בליקוי"מ. וכן יש לראות ממה שפי' שם בליקוי"ה באות י"ז ענין ל"ג בעומר וספירה עיי"ש בשימים הללו נכתבו המכתבי קודש אלו, מכל זה יש לומר בדרך אפשר שמוהר"ג עסק בהכלה זאת בעת כתיבת המכתב, ולכן נביא משם הנוגע לביאור המדרש, ואלה תוכן דבריו הק': איתא במדרש על פסוק וצו את יהושע וחוקהו ואמצתו וכו', אין מחזקין אלא למחזקין ואין מרזין אלא למרזין (במדרש פ"ז סי' ו'), ולכאורה הוא פליאה דאם כן מהיכן התחלה. אך כבר דברנו בזה במקום אחר שיש כמה דברים שהם תלויים בזה בזה ואין יודעין מהיכן התחלה (כמ"ש בליקוי"מ ח"א סי' י"ט), ובאמת הוא נפלאות תמים דעים, והוא מסתרי נפלאות הבחירה שהוא הפלא הגדול שבכל פלאות הבורא יתב"ש, וא"א להשיג זאת, כי באמת אין יודעין מהיכן התחלה, אך באמת כל ההתחלה והסוף והאמצע והתכלית שלנו הכל הוא על ידי הצדיק האמת שבכל דור, שהוא בחינת משה רבינו שהוא הרבי הראשון של כל ישראל, וממנו התחלה ואצלו כל תכליתו ותקונו, כי מה שיהיה הוא שיהיה כמו שאמרו רבותינו ז"ל, והתחלה של הצדיק האמת בחינת משה בעצמו אי אפשר לנו להשיג כלל וכו', ואעפ"כ צריך האדם להתחזק בעצמו הרבה ולא יהיה שלימולניק, כי אף על פי כן יש לו בוודאי בחירה בכל דור ובכל יום כפי האדם, וכפי הזמן, וכפי ההרפתקאות, והמאורעות שעוברים עליו וכו', ומי שחזק באמת יכול להתחזק ברצון, כי הרצון חפשי לעולם וזה אי אפשר לסתרו בשם אופן בשום מניעה שבעולם, כי אף על פי כן אני חפץ ומשתוקק ברצון חזק אל האמת לאמתו.

וזה שאמר משה לישראל ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה. והקטן רבותינו (ברכות לב) וכי יראה מילתא זוטרתא היא, ותיצרו אין לגבי משה מילתא זוטרתא. והענין תמוה ועדיין קשה מה יועיל זה, הלא אצלינו הוא מילתא זוטרתא. אך בפסוק זה מרומז הארת הרצון שמרומז במלה מ"ה ה' אלהיך שואל מעמך מ"ה דייקא הארת הרצון (כמבואר בליקוי"מ ח"ב סי' ז'), וכבר כתבנו שזה כל אדם יכול לזכות בנקל, ונמצא שבאמת יכולין לזכות לעבודת ה' שהוא הרצון בקל, כי הרצון חפשי לעולם, רק שצריך שיהיה חזק בחינת איש חיל, וזה תלוי בזה, כי אין מחזקין וכו', אך מהיכן התחלה זה אי אפשר להשיג. לזה אמר שהעיקר הוא אצל צדיקי אמת שהם מגלין את הרצון. וז"ל ועתה ישראל ועתה דייקא פירוש שאמר להם משה רבינו ע"ה מאחר שכבר יגיעו אנכי ביגיעות כאלה בשבילכם כמו שכתבו בפרשה הקודמות איך שיגע עצמו עמהם משה רבינו, והאיר עליהם דעת קדשו כמ"ש (דברים ד, לה) אתה הרת לדעת, והם חטאו בעגל, ואף על פי כן התפלל עליהם משה רבינו, ומאחר שיגע עצמו משה רבינו הצדיק האמת עמהם, לכן ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה שהוא מילתא זוטרתא לגבי משה רבינו, ואף שאצלינו אינה מילתא זוטרתא מצד גשמיותו, אבל מאחר שיש לנו יסוד חזק והתחלה טובה ה"ה הצדיקים אמיתיים, על ידי זה יכולים אנו לזכות למלת מ"ה הארת הרצון בקל עכ"ל מוהר"ג ז"ל [שם].

ובאמת הוא מדרכי נפלאותיו יתברך, כי בוודאי אלו המחזקין בעצמן בודאי הוא רק בכח השי"ת, שמאיר בלבו התחזקות על ידי הצדיק האמת שעל ידו כל ההתחזקות, ואם כן הכל ממנו ית' ומהצדיק האמת, אף על פי כן האדם הבעל בחירה בהכרח שיתחזק בעצמו ולא יהיה שלימולניק ח"ו. וזהו בכלל מה שמבואר בדבריו ז"ל (עיין ליקוי"מ ח"א סי' רע"א, ועיי' בס"י כ"ב וסי' קמ"ח) שיש כמה דברים שהם תלויים זה בזה, ואין יודעים מהיכן התחלה, כידוע לכם מה שדברנו הרבה מזה, וגם שם מדבר לענין עזות דקדושה, שהוא בחינת התחזקות הנ"ל.

ועתה בניי אחיי ורעיי, שימו לבבכם היטב לכל הדברים האלה. ותבינו היטב כל הרמזים הקדושים שמרמזין לנו בכל פעם בלבינו, איך להתחזק בכל מה שעובר עלינו בגשמיות ורוחניות, בגוף ונפש וממון, בבני חיי ומזוני, בכלל ובפרט, בענין שלום ומחלוקת, ורבי השונאים בלי שיעור בחנם בלי דבר, תחת אהבתי ישטוני וכו', ואני עני וכואב ונגוע וכו', מכף רגל ועד ראש אין בי מתום, בגשמיות ורוחניות, וכמו שכתוב (תהלים כב, טו) כמים נשפכתי והתפרדו כל עצמותי וכו', יבש כחרש כחי וכו'. ואם דוד המלך ע"ה אמר כזאת, איך נאמר אנחנו. ומי שמרגיש כל זאת בנפשו באמת, עד שכמעט כמעט אין בו רוח ונשמה להחיות נפשו, ואף על פי כן עדיין חסדו גבר עלי גם כן, ומרחם עלי ומרמזים בלבי, זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל, חסדי ה' כי לא תמו וכו', חדשים לבקרים וכו' (ואכה ג, כב, ועיי' מכתב רל"ג), שהחסדים מתחדשים בכל יום, כאשר דברנו הרבה בזה בעזרת השם יתברך. ועל ידי זה מתחזקים לשפוך עדיין שיחו לפני השם יתברך לפרש לפניו כל לבו, ודייקא על ידי זה יכולים לפרש שיחתו, כשרואים בעצמו עוצם ריחוקו מישועה שלימה, מחמת שנתרחק מאד מאד מהשם יתברך על ידי מעשיו שאינם עולים

דברי אביך הדורש שלומך באהבה, ומעטיר בעדכם ומצפה לשמוע כל טוב מאתכם.

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה.

סימן רמ"ז

בעזרת השם יתברך, יום ו' ערב שבת קודש עקב תקצ"ז, אומאן.

בני חביבי מכתבך קבלתי בוויניצא, וגם פה בכואי לכאן, וכעת כבר הגיע סמוך לכניסת שבת, אך מעוצם תשוקתך הוכרחתי את עצמי לכתוב לך שורתיים אלו, שתהלה לאל הכל על נכון. וקריתי מכתבך היטב.

ולחשיב לך, אין עתה הפנאי מסכים, וכבר הקדמתי להשיבך הרבה על ידי דבריני בכתב ובעל פה, בפרט בספריו הקדושים, הפוך בהם והפוך בהם וכו', כי עליהם אין להוסיף וכו'. וזכור היטב שאתה עתה בזה העולם העובר, אשר אין לעמוד על המעשה הנעשה תחת השמש, בפרט בדורות הללו, וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה (קהלת ה, יז) וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצוא וכו'. וכל אדם מלא נסיונות, ובחינות, וצירופים, בכל יום ובכל עת וגם בכל שעה, ואין לנו על מי להשען כי אם על אבינו שבשמים, ועל כחו של זקן דקדושה.

מה אומר לך בני חביבי, אני מבין מכתבך היטב, וידעתי את מאוביך. אבל כפי הנראה עדיין לא עמדת אפילו על סוף דעתי, מכל שכן על דעת אדמו"ר זצוק"ל. זכור היטב את כל אשר דברתי ורמזתי לך פעמים אין מספר, שבהכרח שיעבור על האדם בכל עת מה שיעבור, ויש שינויים רבים בלי שיעור בין העתים, ובין בני אדם, בין כל אחד ואחד. חזק וחזק בני חביבי, כי גם צעקתך ממכתבך אינם נאבדים, אף על פי כן ביותר אתה צריך להתחזק לשמח נפשך בכל מה דאפשר. וזמן כניסת שבת קודש הגיע, ואי אפשר להאריך יותר.

דברי אביך

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה

סימן רמ"ח

בעזרת השם יתברך, יום ג' ראה תקצ"ז לפ"ק, אומאן.

אהובי בני חביבי, ביום ו' ערב שבת קודש כתבתי לך אגרת (מכתב רמ"ח), ואחר כך ביום א' העבר הגיעני מכתבך על ידי הפאסט. כעת אין בלשוני מלה לחדש דבר, כי אין דעתי צלולה כלל, רק תדע שדעתי לנסוע אם ירצה ה' אחר ערב ראש חודש הבאה עלינו לטובה, לביתי (נראה שכיון להיות על ערב ראש חודש אלול על ציון רבינו באומאן). ורצוני להיות על שבת פרשת שופטים בברסלב. וה' יוליכני לשלום בדרך האמת והישר. וכבר הקדמתי להשיבך במכתבי ביום ו' הנ"ל, ושם כלול תשובה גם על מכתבך שקבלתי אחר כך כנ"ל.

אם אמנם אני מאמין שבכל יום ויום נעשין חידושים נפלאים ונוראים, מה רבו מעשיך ה' וכו' (תהלים קד, כד), כמו שאנו אומרים בכל יום (וכרכת שחירת ברכת יוצר אור) ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, מה רבו וכו'. ומעט אני רואה בעיני נפלאות חדשות בכל עת, עם כל זה אי אפשר לבאר כל זה, בפרט על פני השדה. רק הזכרתיך זאת כי כבר דברנו בזה הרבה, והוא מוכרח מאד לזכור זאת בכל יום, כדי להתחזק להתחיל בכל יום ובכל עת מחדש. והשם יתברך יחזק לבבינו להכין עצמינו מעתה לזכות לחדש עלינו שנה טובה בראש השנה הקודש הבע"ל.

ומגודל טרדת דעתי אי אפשר להאריך כלל, רק אהבתך אלצוני לכתוב לך גם עתה.

בלא תגא, וגם העזי פנים בעצמם מתחרטים בכל פעם. אבל אני רואה בכל פעם שהשם יתברך מתאוה גם לתפלתינו, ובשביל זה נעשה בכל פעם מה שנעשה, הכל כדי להזכירנו להתפלל לפניו, בתוך זה נתפלל גם על צרכינו, והעיקר להתקרב אליו ית' שזה יסוד הכל, וכל מה שנעשה עם כל אחד הכל רמוזים בשביל זה [עיי' מכתב קע"א וכל הרעש הזה בשביל לעורר אותי ואתכם לעטק יותר בתורה ובתפלה, ובפרט בשיחה בינו לבין קונו, ועיי' מכתב קע"ג]. ולה' הישועה והתקוה שיתתקן הכל מהרה. והכל יתהפך לטובה בעזרת השם יתברך.

נתן הנ"ל

סימן רמ"ה

ברוך השם, יום א' קרה תקצ"ז לפ"ק, נעמרוב

אהובי בני חביבי הרבני, מו"ה **יצחק נ"י**, ועם כל יוצאי חלציו שיחי'.

מכתבך קבלתי ביום ג' שלח, והיה לי לנחת גדול מאוד, כי עיני היו צופיות וכלות כל הזמן לראות מכתבך, והיה תוחלתי נכובה, כי נתעכב האגרת עד יום ג' הנ"ל. ברוך השם אשר עזרני עד כה, אשר הודעתני שמועה טובה מבריאת בניך שיחי' (בנו ובתו של ר' יצחק), ושקבלת מכתבי וכו', ברוך השם אשר עזרני עד כה.

ותהלה לאל כעת פה נשקט קצת, אך עדיין יש לי בכל עת פחדים כשמתקבצים אנ"ש, ואיני יודע כלל איך להתנהג. ותהלה לאל בשבת העבר היה אצלי ד' אורחים כשרים (במכתב רמ"ב הוזכר את אנ"ש מוהר"ת ז"ל לבל יבוא עוד לפניו ובפרט על שבת, אך עכ"ו באו אנ"ש להסנופה בצל). וברוך השם דברנו דברי אמת ושמחנו קצת, וכל דברנו היו מענין המדרש שכתבתי לכם (במדבר פ"ז אות ז) אין מחזיקין אלא למוחזקין וכו' (לעיל מכתב רמ"ב, ובהערות שם). ומחמת הנחיצה, וגם איני יודע על ידי מי יהיה נשלח לך מכתבי, כי אני שולחו לברסלב, על כן אי אפשר להאריך.

דברי אביך המצפה לישועה בקרוב, למען שמו יתברך.

נתן מברסלב

להודיעני חדשות לטובה.

סימן רמ"ו

המכתב נכתב על הדרך לבוא לאומן כמ"ש במכתב רמ"ה, ובמכתב הזה נתן תורה והודאה לה' שעל הדרך לא הרע המתנגדים לעשות לו רע, והמחלוקת קצת נשקט. מוהר"ת הגיע לאומאן על שבת פ' עקב, ונשתתה עם ד' ר"ח אלול שחל באותו שנה ביום ? (מכתב רמ"ה). ונסע בחזרה והגיע לברסלב ביום עש"ק שופטים, ונשתתה שם על שבת קודש, וביום א' נסע בחזרה לביתו לנעמרוב (מכתב מכת"י לקמן).

בעזרת השם יתברך, יום ו' ערב שבת קודש דברים תקצ"ז לפ"ק, וויניצא

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מו"ה **יצחק נ"י**.

מכתבך קבלתי פה אתמול בכיאתי לפה, והיו לי לנחת בראותי עוצם תשוקתך להשיג מכתבי, אולי תקבל איזה נקודה טובה להתחדש מעתה, באיזה נקודה טובה לנצח. ובעבור זה הוכרחתי עצמי עתה לשלוח לך מכתבי זה, אם כי אין בלשוני דבר חדש להודיעך, וגם כבר סמוך לפנות היום. ותהלה לאל באתי לפה לשלום אתמול קודם חצות היום, וברוך השם הכל שלום.

ואם תרצה תשלח לי מכתבך לאומאן, ואראה להודיעך משם עוד הפעם בעזרת השם יתברך. והשם יתברך יוליכני לשלום, ינחני במעגלי צדק למען שמו, ומעוצם הנחיצה אי אפשר להרחיב הדיבור של אמת כלל. אך אמת אין צריכין להרחיבו, כי קושטא קאי, ודיבור א' של אמת עולה יותר מאלפים ורבבות דיבורים שיש בהם אחיות השקר וכו', כמבואר בסימן קצ"ב ליקוטי (מוהר"ן) ח"א, שדיבור אמת הוא יקר וכו'. [וה'ל דע שדיבור אמת שיוצא מפי הצדיק האמת אפילו במלה דעלמא הוא יקר מדברי תורה של צדיק אחר, כי בהרברי תורה של האחר יכול להיות שם תערובות הרבה, אבל זה הדיבור היוצא מפי הצדיק האמת הוא רק אמת לבד, וכיון שהוא רק אמת ואין בו תערובות אין יקר ממנו עכ"ל]

הנשמע כזאת לומר תורה כזאת על דיבורים אלו "שלא כסדר", שזה עובר על כל אדם, ולא נמצא מי שיאמר תורה על זה, בפרט תורה נפלאה כזאת, העולה עד אין סוף ויורדת עד אין תכלית, להרים ולהגביה המונחים בעשר כתרין דמסאבותא אשר אין ירידה למטה מזה, גם עליהם הגיע רחמיו בדור הזה לעוררם ולהקיצם, לתומכם ולסעדם, להחלימם ולרפאותם, להחיותם ולשמחם.

ואם אתה כמו שהוא, על כל פנים אין אתה [גרוע, מלה זו אינו בכת"י] מהם ח"ו ח"ו, וחיבה יתירה נודעת לך בני חביבי, שאתה יודע מכל זה, ועוד ועוד וכו' וכו'. אשרינו, אשרי אונינו ועינינו ולבינו שראינו ושמענו והבננו כל זה, עדיין יש לנו גם תקוה לכל טוב אמתי ונצחי, בזה ובכא לנצח.

דברי אביך הכותב בחפזון קודם שינת הצהררים המוכרחת לי ביותר ביום א', ודעתי טרודה עתה מאד, אף על פי כן מאת ה' היתה לכתוב לך עתה דיבורים אלו, שלא עלה על דעתי בתחילת כתיבתי לכותבם עתה. אך תשוקתך הוא בחינת אתערותא דלתתא, עד שבחמלת ה' נכתבו דיבורי אמת אלו, המחייב גם אותי עתה מאד, תהלה לאל חי.

כה דברי המצפה לישועה

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה.

סימן רנ"א

ברוך השם, יום א' נצבים וילך תקצ"ז לפ"ק, נעמרו

בני חביבי מכתבך קבלתי עתה, ואין מה להשיבו.

בן אחי ר' אייזיק [מתלמידי מוהר"ת] נסע היום לביתו, ותראה להתראות פנים עמו, אולי יספר לך מאשר נדבר בשבת העבר, כי תהלה לאל שמע כמה דיבורי אמת אשר לא שמעתם, עתה אולי תקבלו זה מזה, כי יכול להיות על ידי שישפר לך יתעורר הוא גם כן [עיי' בליקו"מ ח"א סי' קפ"ד ושיחות הר"ן סי' צ"ט]. כי כבר ידעתי שאחרי שאנו מדברים נפלאות אמתיים כאלה, עדיין קשה מאד להתפעל באמת על ידי זה, לולא ישועת ה'. ומחמת זה בעצמו צריכים לדבר הרבה, הן אחד עם חבירו, ובפרט עם רבו האמת. והן בינו לבין עצמו לחפש ולבקש ולחזור להוציא לאור תעלומות והסתרת הנקודה טובה, המסתתרת באדם בכל יום בהסתרות עמוקות, כפי מעשי האדם, וכפי המעשה הנעשה באותו היום, מריש כל דרגין עד וכו', כי מאד עמקו מחשבותיו ית'.

ועלינו החיוב להתחזק, לדרוש ולתור, ולחזור לבקש, ולקשר עצמינו להנקודה הטובה השייך להלב בעת הזאת, כאשר דברנו בזה הרבה מה שדקדק רבינו ז"ל בהתורה [ליקו"מ ח"א סי' ל"ד] ואתם תהיו לי וכו' [שמות י"ט ו]. שכתב ב' תיבות אלו "בעת הזאת". דהיינו מה שכתב שם שצריך כל אחד לקשר לבו להנקודה השייך ללבו בעת הזאת, כי ביום ה' הגיע הזמן פרעון להפאסט מייסטער, וזה הבלבול הדעת היה מוכרח לעבור ביום ה' תבא תקצ"ז עליך בטולטשין.

דברי אביך המצפה לישועה

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה.

סימן רמ"ט

בעזרת השם יתברך, יום א' תבא תקצ"ז לפ"ק, ברסלב

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מו"ה יצחק שיחי'.

באתי לשלום לפה ברסלב ביום עש"ק, ותהלה לאל עד הנה עזרונו רחמיו וכו' וכו', כי חסדי ה' לא תמנו וכו' [ו. והיום בדעתי לנסוע לביתי בעזרת השם, השם יתברך יביאנו לשלום, ואין פנאי עתה להרחיב הדיבור כלל, רק הטרחתי עצמי עתה לעוצם תשוקתך לשלוח מכתבי אליך. אי"ה כאשר נתוודע יחד פנים אל פנים נדבר את אשר יזמן ה' לטובתנו הנצחית].

דברי אביך המצפה לראותך מהרה

נתן מברסלב

סימן ר"נ

בעזרת השם יתברך, יום א' תבא תקצ"ז לפ"ק, נעמרו

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מו"ה יצחק נ"י.

מכתבו קבלתי עתה, תהלה לאל בשבת העבר היה פה ר' ישראל מליפיוויץ [תלמיד רבינו'ל. נשתרך אח"כ עם מוהר"ת שלקח את בנו ר' נחמן לחתנו. עיי' לקמן] ועוד היו ג' או ד' אורחים. ותהלה לאל דברנו דברי אמת מענין התורה וליקו"מ ח"ב סי' פ"ב כי תבא (דברים כא י) מענין כסדר ושלא כסדר, ובוודאי נצרך לך דיבורים אלו גם כן, כי כל מה שעובר עליך מה שהוא נגד רצונך, הכל הוא מבחינת שלא כסדר, והדרך לתשובה שנעשה באלול הוא תיקון לזה. ועיקר הדרך הוא לידע ולהאמין שהשם יתברך בכל מקום, ובכל דרגא, אפילו בעשר כתרין דמסאבותא, בחינת (תהלים קלט, ה) אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, כמבואר שם היטב בהתורה הנ"ל בליקוטי תנינא בסופו עיי"ש. והעיקר לבטל עצמו בבחינת מ"ה, מה אנו מה חיינו מה כחנו וכו'. ותהלה לאל חידשנו בזה כמה דיבורים אמתיים, השם יתברך יזכינו לכותבם [עיי' בליקוטי הלכות בכ"מ חידושים עצומים על התורה הזה, ומהם בחלק אור"ח ה' נטילות ידים שחרית ה"ב, נפילת אפים ה"ז, יורד פדיון בכור ה"ג, מקוואת ה"א, חושן משפט ה"ל עדות ה"ה, חכירות וקבלנות ה"ב].

ומאהבתך ותשוקתך כתבתי לך ממה שדברנו, אולי אולי תוציא רמזי עצות גם מזה. כי כל דבריו ז"ל עמוקים מני יום, ומלאים עצות לכל אדם, בכל דרגא ודרגא, בכל עת ועת. רק חזק ואמץ, און טאקי פארט האפ, אף על פי שזה כמה שלא כתבתי לך חידוש זה, עכ"ז הוא אמת ברור. תהלה לאל יש לנו במה לשמוח, איך שהוא איך שהוא. וזה העיקר לזכור תמיד בהחסד הנפלא שעשה עמנו השם יתברך, לקרבינו למקום שקרבנו, עד שיהפוך על ידי זה כל היגון ואנחה לששון ולשמחה, כי אף על פי כן אני יודע מתורה כזאת מהיכן נמשך מה שמתנהג לאדם שלא כסדר. שים לבך

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצוננו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהר"ת ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתם למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בעט סופר, אן להערות, וכן

מי שברצונו שייגע לו העט סופר על יד האימג'ל, יפנה:

CONGHVPRINTING@GMAIL.COM

אן להפעקס: **845.781.6701**

להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן!

לימוד ספ"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום

מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א

עמוד בספ"ק ליקוטי מוהר"ן

718-855-2121

געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די

מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות

חזקו ואמנו אחוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעין ולחפש בהם למצוא בהם בכל פעם עצות להציל נפשכם (ע"ת מכתב ש"א)